

УДК 336.763

Вишенська Альона Вікторівна

студентка

Київського національного університету технологій та дизайну

Вишенская Алёна Викторовна

студентка

Киевского национального университета технологий и дизайна

Vishenskaya Alyona

Student of the

Kyiv National University of Technology and Design

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВНИХ УСТАНОВ
ФИНАНСОВО-ЭКОНОМИЧЕСКАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ
ГОСУДАРСТВЕННЫХ УЧРЕЖДЕНИЙ
THE FINANCIAL AND ECONOMIC SECURITY OF STATE
INSTITUTIONS

***Анотація.** У статті розглянуто сутність фінансово-економічної безпеки та її місце в системі економічної безпеки державних установ. Досліджено необхідність її забезпечення.*

***Ключові слова:** фінансова та економічна безпека, державні установи.*

***Аннотация.** В статье рассмотрена сущность финансово-экономической безопасности и ее место в системе экономической безопасности предприятия. Исследована необходимость её обеспечения.*

***Ключевые слова:** финансовая и экономическая безопасность, государственные учреждения.*

Summary. *The article describes the essence of the financial and economic security and its place in the system of economic security of the enterprise.*

Key words: *financial and economic security, state institutions.*

Актуальність. Метою функціонування будь-якої державної установи - є її ефективна безперерйна робота. Але ефективність діяльності залежить як від внутрішніх, так і зовнішніх чинників. В умовах розвитку сучасної економіки все більш впливове значення набуває такий внутрішній чинник, як фінансова безпека, що безпосередньо забезпечує економічну безпеку підприємства.

Дослідженням питань з фінансово-економічної безпеки займалися такі вчені як: В. В. Бурцев, О. Д. Василик, К. С. Горячева, М. Ю. Дмитрієва, М. М. Єрмошенко, Я. А. Жаліло, Н. П. Капустін, О. І. Барановський, Л. С. Мартюшева, С. Г. Міщенко, Р. С. Папехін, І. А. Бланк, М. Ю. Погосова, Н. С. Самбуріна, Р. А. Руденский, О. О. Терещенко, С. М. Шкарлет, Ю. Г. Лисенко, В.В. Шелест, А. А. Спиридонов та інші. Праці цих дослідників заклали наукове підґрунтя для розуміння фінансової безпеки з точки зору різних поглядів.

Метою статті є теоретичне обґрунтування фінансової складової економічної безпеки та визначення її необхідності.

Виклад основного матеріалу. Проблема забезпечення фінансово-економічної безпеки організацій, установ присвячені численні роботи вітчизняних та зарубіжних авторів, але слід зазначити, що на сьогоднішній день серед фахівців, які займаються цією проблемою не існує єдиної думки з приводу визначення поняття «фінансово-економічна безпека» (табл. 1).

Підходи щодо визначення поняття «фінансово-економічна безпека»

Автори	Визначення
1	2
О. Судакова	Важлива складова безпеки підприємства, що базується на незалежності, ефективності і конкурентоспроможності фінансів підприємства, яка відображається через систему критеріїв і показників його стану, що характеризують збалансованість фінансів, достатню ліквідність активів та наявність необхідних грошових резервів, фінансову стабільність, ступінь захищеності фінансових інтересів на усіх рівнях фінансових відносин.
В. Ортинський І. Керницький К. Горячева	Стан, який характеризується, по-перше, збалансованістю і якістю сукупності фінансових інструментів, технологій, послуг, котрі використовуються установою, по-друге, стійкістю до внутрішніх та зовнішніх загроз, по-третє, здатністю фінансової системи установи забезпечувати реалізацію її фінансових інтересів, місії і завдань достатніми обсягами фінансових ресурсів, по-четверте, забезпечувати розвиток цієї фінансової системи.
Н. Капустін	Сукупність чинників, які забезпечують незалежність, стійкість, здатність до прогресу в умовах дестабілізуючих факторів.
О. Барановський	Ступінь захищеності фінансових інтересів на всіх рівнях фінансових відносин або рівень забезпеченості установи фінансовими ресурсами достатніми для задоволення її потреб і виконання існуючих зобов'язань.
Г. Козаченко В. Пономарьов О. Ляшенко	Міра гармонізації в часі і просторі економічних інтересів підприємства з інтересами пов'язаних з ними суб'єктів зовнішнього середовища, що діють поза його межами.

Підсумовуючи дані визначення доцільно наголосити на тому, що сьогодні не існує єдиного визначення категорії «фінансово-економічна безпека».

Отже, фінансово-економічна безпека – це фінансово-економічний стан установи при якому забезпечується збалансованість фінансових інструментів, фінансова стійкість, ліквідність в довгостроковому періоді, достатня фінансова незалежність, здатність фінансової системи забезпечувати реалізацію власних фінансових інтересів та протистояти загрозам зовнішнього та внутрішнього середовища.

Виходячи з даного тлумачення умовами забезпечення фінансово-економічної безпеки виступають:

- 1) Високий ступінь гармонізації, узгодження фінансових інтересів з інтересами оточуючого середовища та інтересами персоналу;
- 2) Наявність в установі стійкої до загроз фінансової системи, яка спроможна забезпечувати реалізацію фінансових інтересів, місії і завдань;
- 3) Збалансованість і комплексність фінансових інструментів і технологій, які використовуються у установі;
- 4) Постійний розвиток фінансової системи.

Мета фінансово-економічної безпеки є розроблення та реалізація сукупності заходів для формування безпечних умов ефективного використання фінансових ресурсів та досягнення фінансових інтересів сьогодні та високий потенціал розвитку у майбутньому.

Основними завданнями управління фінансово-економічною безпекою установи є:

- визначення пріоритетних фінансових інтересів, які потребують захисту у процесі фінансової діяльності установи;
- ідентифікація і прогнозування зовнішніх та внутрішніх загроз фінансово-економічним інтересам;
- виявлення та попередження кризових явищ;
- забезпечення ефективної нейтралізації загроз фінансово-економічним інтересам установи, розробка необхідних заходів та оцінка їхньої ефективності.

Процес забезпечення фінансово-економічної безпеки державної установи складається з декількох етапів.

Змістом першого етапу є визначення видів і причин виникнення негативних впливів на підприємство. Негативні впливи, які загрожують фінансово-економічній безпеці установи можуть мати суб'єктивний і об'єктивний характер. До негативних впливів суб'єктивного типу відносяться внутрішні і зовнішні впливи, в основі яких лежать усвідомлені

дії (а іноді і бездіяльність) людей і інших суб'єктів ринку з метою нанесення шкоди установі, а також неякісна робота її співробітників або партнерів по бізнесу.

На другому етапі процесу забезпечення фінансово-економічної безпеки необхідно визначити її фінансовий стан та надати оцінку поточного рівня її безпеки. При цьому детально аналізується існуюча загроза негативних впливів на безпеку підприємства та можливі збитки від цих впливів. Для забезпечення максимального ефекту в запобіганні загрози таких дій кожна організація (установа) повинна мати у своєму розпорядженні єдину систему збору, аналізу та оцінки інформації про стан її економічної безпеки.

Суб'єктом фінансово-економічної безпеки виступають керівництво установи та його працівники.

Фінансово-економічна безпека має досить складну структуру, яка визначається динамічністю фінансових відносин установи як в середині самої установи, так і суб'єктами зовнішнього середовища.

Рис. 1. Складові фінансово-економічної безпеки

- 1) Фінансова, що характеризує взаємовідносини у сфері фінансів, які виникають під час здійснення фінансово-економічної діяльності (в нашому випадку наукових установ);
- 2) Інтелектуальна та кадрова, які дозволяють оцінити ефективність професорсько-викладацького складу, створення необхідних умов для розвитку особистості та збереження інтелектуального потенціалу;
- 3) Технічна визначає наявність аудиторських площ та забезпечення навчального процесу технікою відповідно до встановлених норм;
- 4) Технологічна дозволяє оцінити навчально-методичне забезпечення проведення занять з дотриманням вимог щодо викладання навчальних дисциплін;
- 5) Нормативно-правова характеризує забезпечення матеріалами відповідно до чинного законодавства України, які регламентують діяльність наукових установ;
- 6) Інформаційна забезпечує доступність інформації, яка формується у процесі фінансово-господарської діяльності наукових установ та навчального процесу безпосередньо, а також інформацію, що використовується для визначення конкурентного середовища (діяльність інших наукових установ), демографічного стану, фінансової спроможності населення тощо [5, с. 221].

Рівень економічної безпеки державної установи не можна оцінити певним статичним показником, оскільки він містить, як мінімум, три компоненти: [7]

- 1) існуючий рівень економічної безпеки підприємств (щодо ресурсного забезпечення фінансової діяльності);
- 2) ефективність функціонування;
- 3) здатність до подальшого розвитку.

Досягнення результатів діяльності пропонується розглядати за критеріями:

- стабільності та безперервності діяльності установи;
- фінансово-економічної стійкості установи;
- ефективності використання ресурсів.

При ефективному використанні ресурсів та наявності здатності установи до постійного розвитку можна стверджувати про досягнення високого рівня економічної безпеки. Середній рівень економічної безпеки характеризується досягненням фінансово-економічної стійкості та формування здатності до адаптації. При виявленні стабільності та безперервності виробничої діяльності на установі та при здатності лише протистояти загрозам рівень економічної безпеки підприємства є низьким.[8]

Аналіз наукової літератури дав змогу виділити наступні головні загрози у фінансово-економічній безпеці державної установи:

- загрози макросередовища – стан національної економіки; рівень податкового навантаження; зміна курсу валюти; досить високий рівень інфляції; несприятливий інвестиційний клімат; відтік кваліфікованих кадрів; зменшення пропозиції трудових ресурсів;
- загрози внутрішнього середовища – нераціональне використання фінансових і матеріальних ресурсів; низький рівень кваліфікації персоналу; недостатній обсяг резервних та страхових фондів [2, с.13].

Виходячи з проведеного аналізу поглядів науковців, ми пропонуємо під фінансовою безпекою підприємств розуміти діяльність з управління ризиками та захисту інтересів від зовнішніх та внутрішніх загроз з метою забезпечення стабільного розвитку підприємництва в поточній та стратегічній перспективах.

Ефективне забезпечення фінансової безпеки державних установ на сучасному етапі розвитку економіки України неможливе без системного підходу до нього. Тому актуальною задачею є формування механізму

управління фінансовою безпекою як прояву комплексного підходу до організації такої системи.[9]

Процес забезпечення фінансової безпеки державної установи можна розглядати, як процес запобігання всебічних збитків від негативних дій на економічну безпеку за різними аспектами її фінансової діяльності.

Для попередження загроз фінансовій безпеці важливим є визначення множини завдань, які потребують першочергового вирішення, зокрема:[10]

- забезпечити й постійно підтримувати високий рівень кваліфікації працівників;
- забезпечити розвиток техніко-технологічних можливостей та потужностей з метою досягнення необхідного рівня конкурентоспроможності;
- досягти високої ефективності менеджменту установи;
- забезпечити фінансову стійкість та економічне зростання.

Висновок. Ефективність функціонування державної установи і саме його існування, особливо в нестабільних умовах перехідної економіки, в значній мірі залежать від системи економічної безпеки. Під економічною безпекою підприємства розуміють стан ефективного використання його ресурсів (економічного потенціалу) та існуючих ринкових можливостей, що дозволяють запобігти внутрішнім і зовнішнім загрозам, забезпечують його довготривале існування та стійкий розвиток у відповідності до обраної місії.

Система управління на підприємстві (організації, установі) повинна перебувати в стані постійного очікування сигналів загрози з боку зовнішнього і внутрішнього середовищ та адекватного реагування на них. Саме тому необхідна системна методика діагностики економічної безпеки підприємства.

Результати діагностики та оцінка рівнів складових економічної безпеки повинні бути покладені в основу розробки комплексу заходів,

спрямованих на протидію загрозам і підвищення рівня економічної безпеки підприємства.

Література

1. Чібисова І.В. Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства / І.В. Чібисова, Є.М. Івашина // [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/ppei/2011_31/Chibis.pdf
2. Біломістна І. І. Механізм забезпечення фінансової безпеки промислових підприємств / І.І. Біломістна, В.Є. Хоречко // Інноваційна економіка. – 2012. - №32(6). – С. 305-307.
3. Лаврова Ю.В. Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства / Ю.В. Лаврова // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2010. - № 29. – С. 127-130.
4. Бланк И.А. Управление финансовой безопасностью предприятия / И.А. Бланк. – К. : Эльга, Ника-Центр, 2004. – 784 с.
5. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення : монографія / Т.Г. Васильців, В.І. Волошин.
6. Горячева К.С. Механізм управління фінансовою безпекою підприємства : автореф. дис. ... канд. економ. наук : 08.06.01 / К.С. Горячова. – К., 2006. – 17 с.
7. Лазарева А.П. фінансово-економічна безпека підприємства та механізм її забезпечення / А.П. Лазарева // Інноваційна економіка. – 2012. – № 32 (6). – С. 305–307.
8. Мойсеєнко І.П. Управління фінансово-економічною безпекою підприємства : навч. посібник / І.П. Мойсеєнко, О.М. Марченко. – Львів, 2011. – 380 с
9. Єрмошенко А.М. Технологія управління як складова механізму забезпечення фінансової безпеки страховика // Менеджер. Вісник

Донецького державного університету управління. – 2006. - №2. – с. 31-37.

- 10.Клименко, Т. В. Основні елементи механізму забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання [Текст] / Т. В. Клименко // Вісник ЖДТУ. Серія: Економічні науки. – 2011. – № 4 (58). – С. 340–343.